

แก้วเจ้าจอม
Lignum vitae

ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) : *Guaiacum officinale* L.

ชื่อสามัญ (Common name) : Guaiac wood, Lignum vitae, Roughbark lignum vitae.

ชื่อเรียกอื่น (Other names) : -

ชื่อวงศ์ (Family name) : ZYGOPHYLLACEAE

ลักษณะวิสัย : ไม้ต้นขนาดกลาง สูงประมาณ ๑๐ -๑๕ ม. ทรงพุ่มค่อนข้างกลม เปลือกต้นสีเทาเข้ม ลำต้นคดงอ กิ่งก้านมีข้อพองเป็นปุ่มทั่วไป กิ่งอ่อนค่างข้างแบน

ใบ : ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว ๐.๕-๑ ซม. ใบย่อยรูปไข่กลับ รูปไข่กว้างหรือรูปรี เบี้ยวเล็กน้อย มีใบย่อย ๒-๓ คู่ ยาว ๒.๕-๓.๕ ซม. ปลายใบมน โคนใบรูปลิ้นกว้าง ไม่มีก้านใบ แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อน มีจุดสีส้มที่โคนใบด้านบน หูใบและใบประดับหลุดร่วงง่าย

ดอก : ดอกช่อแบบช่อกระจุก ออกตามปลายกิ่ง มี ๓-๔ ดอก ก้านดอกยาว ๑-๑.๕ ซม. กลีบเลี้ยงรูปไข่จำนวน ๕ กลีบ โคนติดกันเล็กน้อยหลุดร่วงง่าย มีขนประปราย กลีบดอกรูปรีหรือรูปไข่จำนวน ๕ กลีบ ยาวประมาณ ๒ ซม. สีฟ้าอมม่วงและสีขาว เกสรเพศผู้ ๑๐ อันแยกกัน เกสรเพศเมีย ๑ อัน ปลายแยกเป็น ๕ แฉก

ผล : ผลแห้งรูปหัวใจ ลักษณะแบนเล็กน้อย ยาว ๑.๕-๒ ซม. ขอบหนา ๒ ข้างปลายมีติ่งแหลม สีเหลืองอมส้ม ก้านผลยาว ๑.๕-๓ ซม.

เมล็ด : เมล็ดรูปรี สีน้ำตาล มี ๑-๒ เมล็ด มีเยื่อหุ้มสีแดง

การขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์โดยเพาะเมล็ด กิ่งตอน และกิ่งปักชำ การเพาะเมล็ดควรรีบทำเมื่อเมล็ดเริ่มร่วงจากต้น เนื่องจากเมล็ดจะสูญเสียความงอกรวดเร็วหากไม่ทำการเพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ : มีถิ่นกำเนิดในอเมริกาใต้ อเมริกากลาง รัฐฟลอริดาของสหรัฐอเมริกา และหมู่เกาะเวสต์อินดีส เป็นไม้ประดับทั่วไปในเขตร้อน และเป็นดอกไม้ประจำชาติของจาไมก้า

ประวัติพันธุ์ไม้ (ในประเทศไทย) : นำมาปลูกในประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำพันธุ์ไม้มาจากชวา (อินโดนีเซีย) และทรงนำมาปลูกในเขตพระราชอุทยาน วังสวนสุนันทา และเป็นดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประโยชน์ และสรรพคุณ : เป็นไม้ประดับ แก่นไม้สีน้ำตาลถึงดำนิยมนำมาใช้ทำกรอบประกับเพลาเรือเดินทะเล ทำ

ยางไม้ เป็นยาขับเสมหะ ยาระบาย ขับเหงื่อ แก้ข้ออักเสบ ใช้ร่วมในยาพอกเลือด ทำเป็นยาอม แก้ต่อมทอนซิลและหลอดลมอักเสบ ละลายในเหล้ารัมและเติมน้ำเล็กน้อยใช้อมกลั้วคอ แก้เจ็บคอ กินแก้ปวดท้อง และใช้ใส่แผล

ใบ คั้นน้ำแก้อาการท้องเฟ้อ

เปลือก เป็นยาระบาย

ดอก เป็นยาบำรุงกำลัง และเป็นยาระบาย

แหล่งอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (๒๕๔๓). *พรรณไม้หอในสวนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ*.

กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เต็ม สมิตินันท์. (๒๕๕๗). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ราชันย์ ภูมา. (๒๕๕๙). *สารานุกรมพืชในประเทศไทย (ฉบับย่อ) เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

วชิรพงศ์ หวลบุตตา. (๒๕๔๒). *ไม้ต้นประดับ เล่ม ๑-๒*. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บ้านและสวน. พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน. สวนสมุนไพรสาธิต. สืบค้น ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก

http://www.rspg.org/palace/chitralada/cld๖-๕_๒.htm

คณะผู้จัดทำ

โครงการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
สำหรับโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา